

JOSSE FON

Nobel
—
2023

SEPTOLOGIA III-V
MINÄ ON TOINEN **

Suomentanut Katriina Huttunen

WSOY

JON FOSSE

Minä on toinen

SEPTOLOGIA III—V

Suomentanut
Katriina Huttunen

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

WSOY:N KIRJALLISUUSSÄÄTIÖ
on tukenut teoksen suomentamista.

Ensimmäinen painos
Uusnorjankielinen alkuteos
Eg er ein annan. Septologien III–v
Author Jon Fosse

© *Eg er ein annan. Septologien III–v*, Det Norske Samlaget 2020
Published by arrangement with Winje Agency, Norway
Suomenkielinen laitos © Katriina Huttunen ja WSOY 2026

Werner Söderström Osakeyhtiö
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-951-0-50846-6

PAINETTU EU:SSA

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@wsoy.fi

Je est un autre.

ARTHUR RIMBAUD

JA MINÄ NÄEN ITSENI katsomassa kuvaa jonka keskellä ne kaksi viivaa, liila ja ruskea, risteävät keskenään ja minä ajattelen että olohuoneessa on kylmä mutta on liian varhaista nousta, olipa kello mitä tahansa, niin että miksi minä olenkaan noussut? minä ajattelen ja minä sammutan olohuoneen valon ja menen takaisin kamariin ja sammutan sieltä valon ja minä menen makaamaan uudesta vuoteeseen ja käärin peiton ympärilleni ja Brage käy makaamaan viereeni ja minä ajattelen että tänä yönä minä olen sentään nukkunut jonkin verran, en tosin kovin paljon, ja tänään on keskiviikko ja on varmaankin aikainen aamu, vai onkohan ehkä vielä yö? minä ajattelen ja olohuoneessa oli niin kylmä etten minä halunnut nousta, minä ajattelen ja minä silitän Bragen selkää ja katson pimeään ja minä näen Aslen istuvan keinussa kotitalonsa pihamaalla mutta hän ei keinu, hän vain istuu siinä ja hän ajattelee että mitä tekemistä hän keksisi? ja hän keinuu varovasti ja hitaasti edestakaisin ja sitten kuistille tulee Äiti ja Äiti on vihainen eikä Asle ymmärrä miksi Äiti on niin vihainen

Tule tänne, Äiti sanoo

Mikä hätänä, Asle sanoo

Tule nyt, Äiti sanoo

Hyvä on, Asle sanoo

ja hän laskeutuu keinusta ja hän menee Äidin luo kuis-
tille ja Äiti katsoo häntä silmiin ja Asle nousee portaat ylös

No mitä, Asle sanoo

Siinähan sinä olet, Äiti sanoo

ja Asle ihmettelee miksi Äiti kuulostaa niin vihaliselta,
mikä Äitiä vaivaa? mitä Asle on nyt tehnyt kun Äiti on
hänelle noin vihainen? Asle ajattelee

Katso, Äiti sanoo

ja hän avaa toisen kätensä ja Asle näkee Äidin kämme-
nellä kolme kruunun kolikkoa ja Äiti seisoo siinä käsi ojossa
ja ne kolme kruunun kolikkoa kämmenellään eikä Äiti
sano mitään ja Asle ajattelee että miten Äiti on löytänyt ne
kolme kruunun kolikkoa? hänhän oli ajatellut piilottaa ne
johonkin ovelaan paikkaan, hän oli ajatellut panna ne piha-
kiven alle, mutta hän unohti koko asian ja nyt Äiti seisoo
siinä ne kolme kruunun kolikkoa kädessään, ja mistä Äiti
on ne löytänyt? Asle ajattelee, ja hän ajattelee että tietenkin
Äiti on löytänyt ne housuntaskusta, sillä Asle unohti ottaa
ne pois housuntaskusta ja piilottaa ne

Mistä sinä olet saanut nämä? Äiti sanoo

ja Asle ajattelee ettei hän voi sanoa että hän on saanut ne
Kaljupäältä, että hän sai ne silloin kun hän istui Kaljupään
kanssa tämän autossa, eikä hän ainakaan voi sanoa minkä
takia hän ne sai

Vastaa nyt, Äiti sanoo

ja Asle ajattelee ettei hän ainakaan voi sanoa totuutta, sitä että hän sai ne kruunun kolikot Kaljupäältä, sillä hänhän ei saanut kertoa kenellekään että hän oli ollut Kaljupään kanssa ajelulla ja että Kaljupää oli laskenut kätensä hänen reidelleen ja että hän oli työntänyt käden pois, vähintään kaksi kertaa Kaljupää oli tehnyt niin, hän ajattelee

Mistä sinä olet saanut nämä kruunun kolikot? Äiti sanoo

Vastaa nyt, Äiti sanoo

Äläkä vain seiso siinä suu auki, Äiti sanoo

ja Äiti tarttuu Aslea olkapäästä ja hän ravistelee Aslea ja hän sanoo että Aslen on vastattava kun hän puhuu Aslelle ja hän melkein huutaa

Vastaa, Äiti sanoo

ja kai minun on pakko sanoa jotain, Asle ajattelee

Minä löysin ne, Asle sanoo

Löysit ne? Äiti sanoo

Mistä sinä ne löysit? Äiti sanoo

Vastaa nyt, sano mistä sinä löysit ne, Äiti sanoo

ja Asle vain seisoo siinä ja Äiti irrottaa otteensa hänen olkapäästään

Tieltä, Asle sanoo

Vai tieltä, Äiti sanoo
 Niin, tieltä, Asle sanoo
 Mistä muka, Äiti sanoo
 Leipomon ulkopuolelta, Asle sanoo
 Sinä siis löysit rahat Leipomon ulkopuolelta? Äiti sanoo
 ja Äiti sanoo ettei hän usko että Asle on löytänyt ne
 kruunun kolikot, löytänyt ne Leipomon ulkopuolelta
 Sinä olet varastanut ne, Äiti sanoo
 Enkä ole, Asle sanoo
 Oletpas, Äiti sanoo
 En ole, Asle sanoo
 Oletpas, Äiti sanoo
 ja Äiti sanoo katsoneensa omasta kukkarostaan jossa
 hänellä oli muutama kruunun kolikko, ei siellä paljon ollut
 rahaa mutta muutama kruunun kolikko siellä sentään oli,
 eikä hän muista miten monta, mutta muutama siellä oli,
 ja mistä sen tietää vaikka Asle olisi varastanut ne kruunun
 kolikot häneltä, hän sanoo, mutta hän ei ole varma, sillä
 nyt kukkarossa oli viisi kruunun kolikkoa, mutta hän ei
 muista tarkkaan oliko siellä ollut enemmänkin, saattoi
 näet olla että hänellä oli viiden kruunun kolikon sijasta
 kahdeksan
 Oletko sinä varastanut ne kruunun kolikot minulta?
 Äiti sanoo

ja Asle sanoo ettei hän ole varastanut niitä kruunun kolikoita, hän on löytänyt ne Leipomon ulkopuolelta, hän sanoo

Valehtelet, Äiti sanoo

Enkä valehtele, Asle sanoo

ja he vain seisovat siinä eikä kumpikaan heistä sano mitään ja Äiti sanoo että hän oli ottanut Aslen housut pesuun ja silloin hänellä on aina tapana katsoa housun-taskut ja mitä hän sieltä löysikään, aina hän löysi jotain, kiviä, käpyjä, nauloja, marmorikuulia, köydenpätkiä ja mitä kaikkea hän löysikään, mutta koskaan, koskaan ennen hän ei ollut löytänyt kolmea kiiltävää kruunun kolikkoa, eikä hän ymmärrä mistä Asle on saanut ne, mutta ei ainakaan rehellisesti

Minä löysin ne, Asle sanoo

Niinhän sinä sanot, Äiti sanoo

ja he vain seisovat siinä ja he näkevät Isän tulevan Vanhatalosta jossa Mummi ja Vaari asuvat ja Äiti huutaa Isälle että onpa hyvä kun hän tuli ja Isä kävelee rauhallisesti heitä kohti

Mitä nyt? Isä sanoo

ja hän katsoo Äitiä

Niin, Äiti sanoo

Oletpa sinä poissa tolaltasi, Isä sanoo

Niin olenkin, Äiti sanoo
 ja tulee hiljaista
 Mutta sano nyt mikä hätänä, Isä sanoo
 Katso, Äiti sanoo
 ja hän ojentaa kätensä jossa ne kolme kruunun kolikkoa
 ovat
 Siinähan on kolme kruunun kolikkoa, Isä sanoo
 Niin juuri, Äiti sanoo
 Kannattaako siitä nyt hermostua? Isä sanoo
 Mutta, Äiti sanoo
 ja hän vaikenee
 Mutta, Isä sanoo
 Mutta minä löysin ne Aslen housuntaskusta, Äiti sanoo
 ja Äiti katsoo Aslea eikä Isä sano mitään ja he vain sei-
 sovat siinä
 Mistä sinä sait ne? Isä sanoo
 ja Asle sanoo että hän löysi rahat
 Hän sanoo että hän löysi ne Leipomon ulkopuolelta,
 Äiti sanoo
 Voihan se olla totta, Isä sanoo
 Luuletko niin? Äiti sanoo
 ja Isä on hiljaa
 No katso sitten omasta lompakostasi puuttuuko sieltä
 jotain, Äiti sanoo

ja Isä ottaa esiin lompakkonsa ja hän kurkistaa sen sisään ja hän sanoo ettei hän muista kovin tarkkaan miten monta kruunun kolikkoa siellä oli, niin ettei hän voi tietää onko joku ottanut kolikoita hänen lompakostaan, mutta miksi Asle olisi tehnyt niin? ei kai Asle varastanut? Isä sanoo ja hän katsoo Aslea

Minä en varasta, Asle sanoo

En ole koskaan varastanut, hän sanoo

Vai et, Isä sanoo

ja Isä sanoo että ehkä Asle on tosiaan löytänyt ne kruunun kolikot sieltä Leipomon ulkopuolelta, mutta joku on voinut pudottaa rahansa ja kaipaa niitä nyt, Isä sanoo, ja ehkä se joku huomaa että on pudottanut ne kruunun kolikot Leipomon ulkopuolelle sen jälkeen kun osti leipää, tai ehkä se joku ajattelee että unohti ne tiskille sen jälkeen kun maksoi viiden kruunun kolikolla ja sai takaisin kolme kruunun kolikkoa, ja sitten se joku ehkä menee takaisin Leipurin tai Leipurin vaimon luo ja kysyy onko hän unohtanut ne kruunun kolikot vai pudottikohan hän ne ehkä Leipomon ulkopuolelle ja se joku ajattelee että ehkä Leipuri tai Leipurin vaimo on löytänyt ne kruunun kolikot, Isä sanoo, ja Isä sanoo että Aslen on parasta mennä Leipurin ja Leipurin vaimon puheille ja viedä ne kruunun kolikot heille takaisin siltä varalta että joku on pudottanut ne ja tulee kysymään

niitä, Isä sanoo ja Äiti sanoo olleensa varma siitä että Asle oli varastanut ne kruunun kolikot ja Isä sanoo että miten sinä voit olla siitä niin varma? hän sanoo

Hyvä kun sanoit noin, Äiti sanoo

En tullut ajatelleeksi, Äiti sanoo

ja Äiti katsoo Aslea ja hän sanoo että jos Asle on oikeasti löytänyt ne kruunun kolikot niin hän pyytää anteeksi, sillä hän ei osannut ajatella muuta kuin että Asle oli varastanut rahat, mutta onhan Asle hyvinkin voinut löytää ne, hän vain ei tullut ajatelleeksi sitä, hän sanoo

Olethan sinä voinut löytääkin ne kruunun kolikot, Äiti sanoo

Siinä tapauksessa minun on pyydettävä sinulta anteeksi, Äiti sanoo

Minun ei olisi pitänyt syyttää sinua että olet varastanut rahat, että olet varas, hän sanoo

ja Isä sanoo että asia on loppuun käsitelty ja että nyt sinä Asle menet Leipomoon ja ojennat ne kruunun kolikot joko Leipurille tai Leipurin vaimolle ja sanot että sinä löysit ne Leipomon ulkopuolelta mutta jos kukaan ei ole tullut kysymään kruunun kolikoita Leipurilta tai Leipurin vaimolta, ehkä sinä saat pitää rahat, Isä sanoo

Ja silloin sinä olet onnenpoika koska olet löytänyt kolme kruunun kolikkoa, hän sanoo

Niin oletkin, Äiti sanoo

Minä lähdenkin sinne heti, Asle sanoo

ja hän juoksee pihatieltä maantielle ja hän juoksee Leipomoon ja hän menee ulko-ovesta sisään ja astuu tiskin ääreen ja hän tarttuu kelloon joka on tiskillä ja helistää sitä ja kello kilahtaa ja Leipuri tulee ulos ja asettuu tiskin taakse ja Asle sanoo että hän löysi Leipomon ulkopuolelta kolme kruunun kolikkoa, ja nyt, nyt hän todellisuudessa valehtelee, ja se on rumasti tehty, häntä hävettää, Asle ajattelee ja hän alkaa soperrella ja Leipuri katsoo häntä ja sanoo että niin niin, Leipuri sanoo

Niin niin, Leipuri sanoo

ja hän katsoo Aslea

Jos sinä olet löytänyt kolme kruunun kolikkoa niin silloin sinä olet löytänyt ne, sinulla on ollut onnea Asle, Leipuri sanoo

Mutta ehkä joku on pudottanut ne, ostanut leipää ja pudottanut ne? Asle sanoo

Muistaakseni minä en ole antanut tänään kolmea kruunun kolikkoa kenellekään, Leipuri sanoo

Niin että pidä sinä vain ne rahat Asle, hän sanoo

Sinä olet löytänyt kolme kruunun kolikkoa ja ne ovat sinun rahojasi, hän sanoo

ja Asle katsoo Leipuria

Sitä mieltä minä olen, Leipuri sanoo
ja vaikka Leipuri haiseekin viinalta ja pitää kiinni tiskistä kaksin käsin niin voihan Leipuri silti olla oikeassa, Asle ajattelee

Sinulla oli onnea Asle kun löysit ne kolme kruunun kolikkoa, Leipuri sanoo

Ja rehellinenkin sinä olet kun haluat antaa ne takaisin, hän sanoo

ja Leipuri sanoo että hänellä on jäljellä yksi koulupulla, viimeinen niistä jotka hän leipoi, ja koska pian on aika sulkea myymälä, tai oikeastaan se olisi pitänyt sulkea jo, Asle saa koulupullan koska on niin rehellinen ja reipas poika, Leipuri sanoo ja ottaa yhden koulupullan, sen viimeisen joka on vielä jäljellä, ja käärii sen puotipaperiin ja ojentaa sen Aslelle ja Asle ajattelee että tämä on aivan väärin, tässä hän valehtelee ja saa kaupanpäällisiksi koulupullan, ja on hyvä ettei hän ole koskaan pitänyt koulupullasta, ei vaniljakreemistä, tomosokerista eikä kookoshiutaleista, koulupulla inhottaa häntä, kaikki se ällöttävä tomosokeri vai mitä se nyt onkaan, ja se kookos, sitä se kai on, mutta Sisko pitää koulupullasta, niin että saakoon Sisko sen, Sisko tulee koulupullasta iloiseksi, Asle ajattelee

Kiitos paljon, hän sanoo

ja Leipuri ojentaa koulupullan Aslelle ja Asle jää hetkeksi katsomaan Leipuria ja Leipuri nostaa kahvikupin huulilleen ja juo kulauksen ja hän sanoo että tänään sinulla Asle on ollut onnea kun löysit kolme kruunun kolikkoa, ei yhtään hassumpaa, hän sanoo

Ja sitten minä sain koulupullan, Asle sanoo

No se nyt ei ole mitään, Leipuri sanoo

ja hän menee sisään takanaan olevasta ovesta, ja Asle tietää että ovi johtaa Leipurin ja Leipurin vaimon olohuoneeseen, ja Asle juoksee kotiin ja siellä hän sanoo mitä Leipuri on sanonut, että jos hän oli löytänyt rahat niin ne olivat hänen, eikä Leipuri muistanut että olisi antanut kolmea kruunua vaihtorahaa kenellekään, ei ainakaan tänään, Asle sanoo ja hän sanoo että Leipuri oli sanonut että jos Asle oli löytänyt ne kruunun kolikot niin silloin ne olivat Aslen, hänellä oli yksinkertaisesti ollut onnea, Asle sanoo Leipurin sanoneen ja Äiti sanoo että ehkä asia on selvä ja Isä sanoo että siinä Leipuri on oikeassa, tarkemmin ajateltuna ne kruunun kolikot ovat Aslen, Isä sanoo ja Äiti kysyy onko Asle ostanut koulupullan koska on nyt rahoissaan, äiti sanoo, ja Asle sanoo että hän sai koulupullan Leipurilta, se oli viimeinen joka oli jäljellä ja koska Asle oli niin rehellinen että halusi tuoda rahat takaisin ja koska Leipuri oli sulkemassa leipomoa niin Asle saisi viimeisen

koulupullan, niin Leipuri sanoi, Asle sanoo ja Äiti sanoo että se oli kiltisti tehty Leipurilta, mutta eihän Asle ole koskaan pitänyt koulupullista, ei minkäänlaisista pullista, eikä kakuista, ei mistään sellaisesta, äiti sanoo

Ei olekaan, Isä sanoo

Ei niin, Äiti sanoo

ja Äiti nauraa ja Isä sanoo että Äiti sen sijaan pitää, Äiti pitää koulupullista, Äiti jos kuka pitää niistä, Isä sanoo

Ja Sisko, Asle sanoo

Niin, koulupullat ovat hyviä, Sisko sanoo

ja yhtäkkiä Asle näkee että Sisko seisoo nyt Äidin vieressä, eikä hän ole edes huomannut Siskoa, hän ajattelee

Minäkään en välitä niistä kovin paljon, Isä sanoo

ja Äiti sanoo että kai heidän on syötävä koulupulla nyt kun se on tuore, eikö totta? Äiti sanoo ja Isä nyökkää ja sanoo ettei hänen tee mieli koulupullaa ja Asle sanoo ettei hänenkään tee mieli koulupullaa ja Äiti menee keittiöön ja hän tuo sieltä kaksi pientä lautasta joilla kummallakin on puolikas koulupulla ja hän ojentaa toisen Siskolle ja he istuvat sohvalle syömään koulupullaa ja Asle seisoo siinä ja katsoo heitä ja hän ajattelee että mikä sitä Kaljupäätä vaivasi? miksi Kaljupää laski kätensä hänen reidelleen? ja yritti viedä kätensä ylemmäs mutta Asle siirsi sen pois, Asle ajattelee ja Äiti on kutsunut Aslea varkaaksi, eikä

Asle ole varas, mutta valehtelija hän on, Asle ajattelee, sillä tänään hän on valehdellut sekä Äidille ja Isälle että Leipurille ja kaiken lisäksi saanut Leipurilta koulupullan koska oli niin rehellinen, Asle ajattelee ja hän ajattelee että hän haluaa lähteä ulos

Minä lähden vähäksi aikaa ulos, Asle sanoo

Mutta älä lähde kauas kotoa, Äiti sanoo

Ajattelin vain käväistä Per Olavin luona, Asle sanoo

Te kaksihan olette aikoneet rakentaa yhdessä mäki-auton, Isä sanoo

Niinhän sinä kerroit, hän sanoo

Joo, Asle sanoo

Mutta älä ole myöhään, Äiti sanoo

ja Asle lähtee ulos ja hän ajattelee että Kaljupää teki rumasti kun tarttui häntä reidestä, jopa sen jälkeen kun hän työnsi käden pois, monta kertaa, tai ainakin kaksi, hän ajattelee, eikä hän voi kertoa sitä kenellekään, niin noloa se on, kiusallista, ja jos joku saisi tietää siitä niin se vain pahentaisi asiaa, eikä hän siksi hän voi kertoa kenellekään, ei ainakaan aikuisille, koska se oli aivan väärin, hän ajattelee, mutta nyt se on vain vähän väärin ja myös tavallaan jännittävää, sitäkin, vaikka hän ei pitänytäkään siitä kun Kaljupää tarttui häntä reidestä, Asle ajattelee eikä hän menisi enää koskaan Kaljupään autoon, se on ainakin varmaa, eikä hän

menisi koskaan Kaljupään taloon, sekin on varmaa, Asle ajattelee ja hän kävelee tietä pitkin ja hän näkee traktorin joka tulee vastaan kaukana edessä ja se on vanha traktori ja hän kävelee hitaasti ja moottori pitää aivan uskomattoman kovaa meteliä ja Asle kävelee eteenpäin, ja traktori tulee häntä lähemmäs, mutta hitaasti, ja pian hän ylittäisi maantien ja kävelisi pihatietä pitkin ja koputtaisi Per Olavin kotitalon ovelle ja kysyisi onko Per Olav kotona ja sitten, jos Per Olav olisi kotona ja haluaisi, he voisivat ehkä alkaa rakentaa sitä mäkiautoa jonka he ovat aikoneet rakentaa, tai jotain, Asle ajattelee ja hän kävelee tien poikki ja voi hyvänen aika miten se traktori joka tulee häntä kohti tuolla kaukana pitää kovaa meteliä, se kirskuu aivan hirveästi, Asle ajattelee ja hän kävelee pihatietä pitkin Per Olavin kotitaloa kohti ja hän koputtaa ovelle ja Per Olav tulee avaamaan ja Asle sanoo hei ja hän kysyy haluaako Per Olav olla hänen kanssaan ja Per Olav sanoo joo, sillä hän haluaa näyttää Aslelle jotain, Per Olav sanoo matalalla äänellä ja Per Olav panee kengät jalkaan ja takin päälle

Meidän pitää mennä sellaiseen paikkaan missä kukaan ei näe meitä, hän sanoo

ja Asle nyökkää

Ja sitten me voidaan tehdä jotain mitä me ei olla koskaan ennen tehty, Per Olav sanoo

Mennäänkö Venevajaan? Asle sanoo
 Teidän Venevajaanko? Per Olav sanoo
 Niin, Asle sanoo

ja Per Olav sanoo että se oli fiksusti ajateltu ja he lähtevät Laskuvesirantaan ja he tulevat Venevajan luo ja kiertävät Venevajan ja sen takaovi, tai oikeastaan eräänlainen luukku, on suljettu vain ruosteisella haalla ja Asle avaa luukun ja Per Olav menee sisään ja Asle menee hänen perässään ja Venevajassa on melkein pimeää vaikka Asle jättääkin luukun puoliksi auki ja Per Olav ottaa esiin tulitikkurasian ja sytyttää tulitikun

Onko sinulla tulitikkuja? Asle sanoo

Joo, Per Olav sanoo

Ja on minulla muutakin, hän sanoo

ja Per Olav ottaa esiin tupakka-askin

Mistä sinä olet saanut sen? Asle sanoo

Otin sen Vaarilta, Per Olav sanoo

Vaarilla on monta askia tupakkaa siellä olohuoneen kaapissa, hän sanoo

ja Per Olav sytyttää toisen tulitikun

Oletko sinä ennen polttanut tupakkaa? hän kysyy

En, Asle sanoo

Oletko sinä? hän sanoo

En, Per Olav sanoo

Taidemaalari Asle asuu syrjäisessä kylässä
vuonon rannalla. Hän valmistautuu taidenäyttelyyn ja
huolehtii kaimansa Aslen koirasta sillä aikaa,
kun tämä on sairaalassa. Mennyt ja nykyinen limittyvät,
ja vanhojen miesten nuoruus nousee pintaan:
ensimmäiset kömpelöt suudelmat, rokkibändit ja
nyrkkitappelut, tyytymätön äiti ja hiljainen isä.
Samasta miehestä piirtyy kaksi eri versiota, sama elämä
haarautuu kahteen eri suuntaan, kun Aslet etsivät
kumpikin omaa pelastustaan.

Minä on toinen käsittää kolme keskimmäistä kirjaa
Jon Fossen pääteoksesta, seitsenosaisesta *Septologiasta*.

	 9 789510 508466
www.wsoy.fi	84.2 ISBN 978-951-0-50846-6